

meretes. Három oldalról fenyegeti veszély:

1. Ázsia felől. Itt a japán imperiálizmus egy pán-ázsiai szövetségbe akarja összefogni a világrész egy milliárdot kitevő népeit. A sárga veszedelem.

2. Amerika felől. Az Egyesült Államok imperiálizmusa a Monroe elv alapján fokként megvalósítja pán-amerika gondolatát és egyre fenyegetőbb formában lép fel európa riválisaival szemben. A Jenki veszedelem.

3. A Szovjetunió felől, ahol a kapitalista termelés negációjaként egy új termelési és társadalmi rendet építenek fel.

Ezek közül a veszélyek közül a páneurópa ideológusok egyre inkább az orosz veszélyt tolják előtérbe. A kongresszus sok csűrés-csavarásának árából C.-Kalergi szovjetellenes terveit halljuk visszaverődni: „Európa nem változtathatja meg a szovjet politikáját, de annál inkább megváltoztathatja a magáét. Az orosz blokkot nem ugraszthatja szét, de szembeállíthatja vele a magáét: a szovjetköztársaság szövetségével szemben az európai államok szövetségét. A szovjettrösztrel szemben — az európai vámszövetséget. A vörös hadsereggel szemben — az európai szövetséges hadsereget.“ (Sztalin & Co.) Ha tehát a bécsi kongresszuson a „páneurópai agrárprotekciónizmusról“, az „európai államok arany blokkjának egy összeurópai érdekszövetséggé bővítéséről“ és páneurópáról, mint a világháború megakadályozásának „egyetlen útjáról“ esett szó, ezek mögött a mozgalom vezérének jóelőre elmondott törekvései kísértettek.

„Konkrét“ eredményként egy páneurópa gazdasági központ felállítását könyvelték el. Ennek működéséről bizonyára éppen olyan keveset fogunk hallani a legközelebbi kongresszusig, mint az elmúlt évben megtartott gazdasági konferencia óta a bécsi kongresszusig az egész mozgalomról. Az európai kapitalizmus útja egyelőre az ellentétek hatalmas méretű kiéleződése felé vezet. Az imperiálista hatalmak egy csoportja a Szovjetunió békekoncepciójának támogatására kényszerül. A páneurópa apostolok ágálása így pillanatnyilag terméketlen talajra talál. Ha pedig ennek a politikának végéhez értünk és az időt elérkezettnek ítélik a Rubicon átugrására, akkor sem a C.-Kalergi cégétől fognak tanácsot kérni.

(Prága)

F. J. Jaroslav

A LONDONI HEALTH-CENTRE.* A kínaiak ama bölcsessége, hogy orvosukat csak addig fizetik, amíg jó egészségnek örvendenek, úgy látzik modern tudományos alapon kezd bevonulni Európába is. Az a felismerés, hogy az orvostudomány feladata a jövőben a betegségtől való megóvás és nem csupán a betegség leküzdése, mindinkább érvényre jut. Míg azonban a betegségleküzdés terén számtalan exakt, tudományosan ellenőrzött adalék áll rendelkezésre, addig a betegségmegóvás vonatkozásában még egészen új területen mozgunk. Ezért minden kísérlet ebben az irányban fokozott érdeklődésre tarthat számot.

Röviddel ezelőtt Londonban egy új intézet, a *Health-Centre* (Egészségi Központ) nyílt meg, amely teljesen új lépést jelent ebbe az irányba. Az intézet két vezető orvosa, Dr. *Williamson* és dr. *Innes Pearse* 1926-ban csekély anyagi eszközökkel, de személyi kezdeményezésük és munkáerejük teljes latbavetésével London egyik munkásnegyedében nép-klubot nyitottak, aminek a sikere arra ösztönözte őket, hogy ezt a kísérletet szélesebb alapon megismételjék. Abból indultak ki, hogy ellenére minden kórháznak, orvosi tanácsadó intézménynek és iskolaorvosi szolgálatnak, nincsen olyan központ, ahonnan a legszélesebb néprétegek egészségügyi ellenőrzésben részesüljenek s a betegségektől megóvassanak. Másrészt az orvos számára alig nyílik alkalom u. n. „egészséges“ viszonyok tanulmányozására, miután mindig csak már a beállott betegség idején

kerül érintkezésbe a paciensekkel. Az a régi felfogás, hogy valaki vagy komoly értelemben vett beteg, vagy egészséges, a nép körében még mindig elevenen s tévesen felfogott kötelességérzetből, vagy tudatlan közömbösségből türik az olyan betegségek elharapódzását, amelyek ha kezdetlegesebb stádiumban kerülnek az orvos elé, még gyógyíthatók.

A szokásos gyakorlati és pszichikai gátlások közé, amelyek pl. valamely munkást megakadályoznak abban, hogy idejében keresse fel az orvost, tartozik mindenekelőtt a kereset elmaradása miatti aggodalom, a félelem a kórháztól és az a tapasztalat, hogy a kórházban többnyire olyan súlyos esetek kerülnek kezelésre, hogy elveszti bátorságát aránylag könnyebb betegségével a különben is erősen tulterhelt orvos felkeresésére. Másrészt az orvos számára nagyon nehéz, ha egyáltalán nem lehetetlen, valamilyen személyi viszonyba kerülnie betegével, akinek házi körülményeit így nem tudja áttekinteni, örökösödési képletét nem ismeri, és betegét a kezelés után ismét elveszti szeme elől.

Megpróbálták röpcédulákkal, előadásokkal és oktatással az egyes családtagokat ott befolyásolni, ahol egykorú társaikkal vagy munkatársaikkal együtt vannak, iskolában, sportegyesületekben, munkahelyeken és csecsemő-otthonokban, ahol a fiatal anyákat próbálják nevelni. Kiderült azonban, hogy a betegségek elleni tiszta elméleti általános propaganda, ahelyett, hogy a tudást és a felelőséget emelné, csak a betegségtől való félelmet növeli anélkül, hogy a nagy tömeg mindennapi életére pozitív hatással lenne. Viszont mindenképp a mindennapi élet befolyásolása kell, hogy legyen a higiénikus élet természetes célja. Hogy érhető el azonban ez a cél egy nagyváros lakosságán belül, amelynek lakosai ellenére a nagy embersokaságnak egymásközt a kontaktust elveszítették és természetlen izolációban élnek? A megelőző nemzedékek részéről még ismert „házi orvos” alakja a munkás számára sohasem bírt jelentőséggel; a házi orvos különben is ma már szinte kiveszett s a betegsegélyző orvosa pótolja, akinek a páciens istápolására irányuló lehetőségei már eleve kedvezőtlenebbek, mivel előtte a családi összefüggések ismeretlenek, ami különösen megnehezíti az orvos dolgát a pszichikai megbetegedések esetében. Hogy érhető el tehát, hogy a tudottan és nem tudottan testi defektusokban szenvedők végtelen serege már jó korán orvosi kezelésben részesüljön, az egészségeseknek pedig attól való megóvása, hogy hamis életmódjuk és hozzánemértésük következtében életerejük és ellenállóképességük időelőtti fogyatkozást ne szenvedjen? Tekintettel arra, hogy az állami közegészségügy további megterhelése jelenleg elérhetetlen, sőt meggyőződve arról, hogy egészen más erők mozgósítása szükséges, alapították meg dr. Williamson és dr. Pearse a Health-Centre-t. Abból az alapelvekből indultak ki, hogy a környezetében élő embert, a „családot” kell egészségben felfogni és minden egyént arra szoktatni, hogy egészségi állapotával szemben saját maga érezzen felelőséget.

A Health-Centre intézménye, aminek a létrehozatalát magánadakozások tették lehetővé, 1500—2000 „család” egészségi és társadalmi központja. Heti egy schilling tagsági díj fizetése mellett minden „család” tagja lehet a környéknek. Alapfeltétel, hogy minden „családtag” évenként legalább egyszer általános orvosi vizsgálatnak veti alá magát. Az iskolásgyermekekre negyedévenként, csecsemőkre havonként, vagy hetenként kötelező ez a vizsgálat. Ezzel a vizsgálattal semmiféle kezelés nincs kapcsolatban, nehogy a környékbeli, illetve illetékes orvosok érdekeit sértsék. Az orvosi konzultáció órái, melyeken bárki megjelenhet este 4—10-ig, (eltekintve a csecsemő szolgálatától, amely korábban is megtörténhet) hogy a tagok számára munkaidejükön túl is lehetővé tegyék a látogatást. Ez a rendszer rendkívül hozzájárult a Health-Centre sikeré-

hez. A vizsgálat eredménye alapján — ha szükséges — a mindenkor illetékes betegsegélyző, vagy szakorvos tevékenysége következik, akinek a szóbanforgó beteg személyi viszonyainak adalékait a rendelkezésére bocsájtják. A kezelés befejezése után a páciens a Health-Centre orvosai továbbfigyelik, hogy visszaesését megakadályozzák s a segítségére legyenek munkája és magánélete folytatásában úgy, hogy a jövőben egészsége közvetlen veszedelemben ne kerüljön. Az ilyen kezelés rendkívüli előnye, amely már nem az akut veszedelem nyomása alatt áll s ennek következtében több hajlékonysággal, előrelátással és beleérzéssel vezethető, nyilvánvaló. Ez úgy a páciensnek, mint az orvosnak használ, aki a betegséget abban a kezdő stádiumban ismeri, amikor a gyógyulás sikerére még minden kilátás nyitva áll.

A Health-Centre kísérlette a tudományos kutató számára is fontos tanulságokkal szolgál. Először válik lehetővé — mai összefüggések közt — körülbelül 1500 család életfolyásának a folytonos megfigyelése és feljegyzése. Az általános egészségi és táplálkozási állapot ismerete s a preventív kezelés lehetősége valamint az öröklődési vonatkozások studiuma ezáltal rendkívüli mód kitágul. A „betegekkel“ való eddigi koncentrált foglalkozás az egészségesekkel való foglalkozást teljesen háttérbe szorította. Az „egészséges“ emberek ijesztő nagy zöme ma egészségileg fogyatékos, vagyis nem beteg, de nem is százszázalékosan egészséges. A beteg embertárs rendkívül nyomasztó s szükséges végre hogy az „egészséges“ és „a beteg“ közti viszony észszerűbb felfogása nyerjen tért. A Health-Centre tapasztalatai igazolják, hogy az ember kész magára venni a felelősséget önmagáért és közelállóiért, ha tudja, hogy hogyan. A jótékonyág ebben a vonatkozásban nem segíthet, sőt ellenkezőleg olyan közegre van szükség, amely függetleníti az istápolástól és saját kezdeményezésre indítja. Ezt kívánja nyújtani a Health-Centre s az a bátorság, amivel Dr. Williamson és dr. Pearse biológiai ismereteiket a valóságba átviszik s az ugrást a tudományból a gyakorlatba végrehajtják, általános érdeklődésre tart számot.

(London)

Ise Gropius

* A Korunknak beküldött német kéziratból. (A szerk.)

AZ ERDÉLYI HELIKON BARÁTI KÖRE június végén tizedszer gyűlt össze a baráti kört együttartó vendéglátó házigazda *Kemény János* Mures-menti kastélyában. A találkozóról, mint minden évben, az idén is hosszú kommunikében számolt be pár erdélyi napilap a rengeteg napilap közül, mert a tiz esztendő folyamán e baráti körnek a hatása és jelentősége az erdélyi magyarság életében nem nőtt akkorára, hogy minden erdélyi magyar napilap beszámolt volna e jubileumi összejövetelről. Nagyon jelentéktelen mozzanat ez, de utal arra, hogy a Helikonnak koránt sincs az a súlya és jelentősége, amit a Helikon önmagának tulajdonít: — ime, bár tizedszer gyűltek össze a Helikon „szabad munkaközösségének“ tagjai, összegyűlésük még sem *esemény*, az erdélyi magyar napisajtó nem vesz róla tudomást s amelyik tudomást is vesz, az is csak azt a kommunikét közli, amit a Helikon maga küld szét a lapoknak. A Helikon tizedik összejövetele alkalmával elsősorban ezt kell leszögezni. Létezését és működését — kommunikékben — csak ömaga glosszálja, súlyát csak ömaga emlegeti, működéséről bizonyítványt csak ő állít ki. Meglehetősen szép bizonyítványokat évről-évre, színes tájleírásokkal a Muresparti várról, az ősi tölgyekről, a derűs mulatozásokról, az éjszakába gyújtott tüzeket körülülő új lovagjairól a várnak, akik a magyar művelődés ügyében vívják e nyártetejei tornáikat. „az örök erdélyi